

PROGRAM
SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH NA ROK 2008

Program Szczepień Ochronnych (PSO) składa się z następujących części:

- I.* Szczepienia obowiązkowe – kalendarz szczepień
 - A. Szczepienia obowiązkowe dzieci i młodzieży według wieku
 - B. Szczepienia obowiązkowe osób narażonych w sposób szczególny na zakażenie
- II.* Szczepienia zalecane – niefinansowane ze środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia
- III. Informacje uzupełniające

* Finansowanie szczepień określonych w części I i II odbywa się w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. Nr 210, poz. 2135, z późn. zm.¹⁾).

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 138, poz. 1154, Nr 157, poz. 1314, Nr 164, poz. 1366 i Nr 179, poz. 1485, z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 143, poz. 1030, Nr 169, poz. 1411, Nr 170, poz. 1217, Nr 191, poz. 1410, Nr 227, poz. 1658 i Nr 249, poz. 1824 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 427 i 433, Nr 82, poz. 559, Nr 115, poz. 793, Nr 133, poz. 922, Nr 166, poz. 1172, Nr 171, poz. 1208 i Nr 176, poz. 1243

PROGRAM SZCZEPIEŃ OCHRONNYCH

I.A. SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE DZIECI I MŁODZIEŻY WEDŁUG WIEKU

Wiek		Szczepienie przeciw	Uwagi
1 rok życia	w ciągu 24 godzin po urodzeniu	WZW typu B – domięśniowo (<i>pierwsza dawka</i>) GRUŻLICY - śródskórną szczepionką BCG	Szczepienie noworodków przeciw gruźlicy powinno być wykonane jednocześnie ze szczepieniem przeciw WZW typu B lub w dowolnym momencie przed wypisaniem dziecka z oddziału noworodkowego. Patrz również "Informacje uzupełniające" - część III PSO.
	2 miesiąc życia (6-8 tydzień)	WZW typu B – domięśniowo (<i>druga dawka</i>) BŁONICY, TEŻCOWI, KRZTUŚCOWI (<i>pierwsza dawka</i>) - podskórną lub domięśniowo szczepionką DTP zakażeniom HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórną (<i>pierwsza dawka</i>)	Drugą dawkę szczepionki WZW typu B należy podać w 6-8 tygodniu życia jednocześnie z pierwszą dawką szczepionki DTP, a dawkę trzecią na przełomie 6 i 7 miesiąca życia. Trzy dawki szczepienia podstawowego DTP podawane są w odstępach 6-8 tygodniowych. Dzieciom z przeciwwskazaniami do szczepienia przeciw krztuścowi szczepionką pełnokomórkową (DTPw) należy zastosować domięśniowo szczepionkę bezkomórkową (DTaP) w cyklu obowiązkowego szczepienia DTP. W przypadku orzeczenia całkowitego przeciwwskazania do szczepienia przeciw krztuścowi należy zastosować szczepionkę DT wg wskazań producenta. Patrz również - „Informacje uzupełniające” - część III PSO. Trzy dawki szczepienia podstawowego przeciw HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b podawane są w odstępach 6-8 tygodniowych. Szczepionkę przeciw HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b można stosować jednocześnie z innymi szczepionkami, np. DTP, IPV, WZW typu B, ale w oddzielnych iniekcjach lub w postaci preparatów skojarzonych np. DTaP-HIB, DTP-IPV-HIB, DTaP-IPV-HIB, DTaP-IPV-HIB-HBV – preparaty te nie są finansowane ze środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia. Patrz również „Informacje uzupełniające” – część III PSO.
	3-4 miesiąc życia (po 6-8 tygodniach od poprzedniego szczepienia)	BŁONICY, TEŻCOWI, KRZTUŚCOWI (<i>druga dawka</i>) - podskórną lub domięśniowo szczepionką DTP POLIOMYELITIS - podskórną lub domięśniowo szczepionką inaktywowaną IPV poliwalentną (1,2,3 typ wirusa) (<i>pierwsza dawka</i>) zakażeniom HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórną (<i>druga dawka</i>)	Szczepienie przeciw POLIOMYELITIS dzieci w 1 roku życia pierwsze dwie dawki - szczepionką inaktywowaną IPV . Pierwsza dawka na przełomie 3 i 4 miesiąca życia podawana jest jednocześnie z drugą dawką szczepionki DTP. Druga dawka w 5 miesiącu życia podawana jest jednocześnie z trzecią dawką szczepionki DTP.

	5-6 miesiąc życia (po 6-8 tygodniach od poprzedniego szczepienia)	BŁONICY, TĘŻCOWI, KRZTUŚCOWI (<i>trzecia dawka</i>) - podskórnie lub domięśniowo szczepionką DTP POLIOMYELITIS - podskórnie lub domięśniowo szczepionką inaktywowaną IPV poliwalentną (1,2,3 typ wirusa) (<i>druga dawka</i>) zakażeniom HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórnie (<i>trzecia dawka</i>)	
	7 miesiąc życia	WZW typu B – domięśniowo (<i>trzecia dawka</i>)	
2 rok życia	13-14 miesiąc życia	ODRZE, ŚWINCE, RÓŻYCZCE - podskórnie żywą szczepionką skojarzoną (<i>pierwsza dawka</i>)	Podawane w wywiadzie przebycie zachorowania na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia, należy ją podać po upływie nie wcześniej niż po 4 tygodniach od wyzdrowienia.
	16-18 miesiąc życia	BŁONICY, TĘŻCOWI, KRZTUŚCOWI (<i>czwarta dawka</i>) - podskórnie lub domięśniowo szczepionką DTP POLIOMYELITIS - podskórnie lub domięśniowo szczepionką inaktywowaną IPV poliwalentną (1,2,3 typ wirusa) (<i>trzecia dawka</i>). zakażeniom HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórnie	Czwarta dawka, uzupełniająca szczepienia podstawowego DTP i trzecia dawka uzupełniająca szczepienia podstawowego przeciw polio. Dzieci z przeciwwskazaniami do podania preparatu zawierającego komórkowy komponent krztuśca, które w 1 roku życia otrzymały trzy dawki DTaP, należy zaszczepić domięśniowo czwartą dawką DTaP. Czwarta dawka, uzupełniająca szczepienia podstawowego przeciw HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b.
okres przed-szkolny	6 rok życia	BŁONICY, TĘŻCOWI, KRZTUŚCOWI - domięśniowo szczepionką DTaP zawierającą bezkomórkowy komponent krztuśca POLIOMYELITIS - doustnie szczepionką atenuowaną poliwalentną OPV (1,2,3 typ wirusa)	Pierwsza dawka przypominająca szczepionki przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi (komponent bezkomórkowy). Patrz również - „Informacje uzupełniające” - część III PSO. Pierwsza dawka przypominająca - szczepionka atenuowana (OPV).

Szkola podstawowa i gimnazjum	10 rok życia	ODRZE, ŚWINCE, RÓŻYCZCE - podskórną żywą szczepionką skojarzoną	Podawane w wywiadzie przebycie zachorowania na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia, należy ją podać po upływie co najmniej 2 miesięcy od wyzdrowienia. Patrz również - „Informacje uzupełniające” - część III PSO.
	11 rok życia	ODRZE, ŚWINCE, RÓŻYCZCE - podskórną żywą szczepionką skojarzoną	Szczepieniu podlegają wyłącznie dziewczęta nie szczepione w 10 roku życia. Podawane w wywiadzie przebycie zachorowania na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia. Szczepionkę należy podać po upływie, co najmniej 2 miesięcy od wyzdrowienia.
	12 rok życia	ODRZE, ŚWINCE, RÓŻYCZCE - podskórną żywą szczepionką skojarzoną	Szczepieniu podlegają wyłącznie dziewczęta nie szczepione w 10 lub 11 roku życia. Podawane w wywiadzie przebycie zachorowania na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia. Szczepionkę należy podać nie wcześniej niż po 4 tygodniach od wyzdrowienia.
	14 rok życia	WZW typu B - domięśniowo, 3-krotnie w cyklu 0; 1; 6 miesięcy BŁONICY, TĘŻCOWI - podskórną lub domięśniowo szczepionką Td	Szczepienie należy podać młodzieży w gimnazjum (I lub II klasa). Nie należy szczepić osób uprzednio zaszczepionych podstawowo przeciw WZW typu B w ramach szczepień zalecanych lub obowiązkowych. Nie przewiduje się podawania dawek przypominających. Dawka przypominająca. Szczepienie można podać jednocześnie (tzn. w ciągu 24 godz.) z jedną z dawek szczepionki przeciw WZW typu B w oddzielnej iniekcji.
Szkola ponadpodstawowa	19 rok życia lub ostatni rok nauki w szkole	BŁONICY, TĘŻCOWI - podskórną lub domięśniowo szczepionką Td	Trzecia dawka przypominająca; nie powinna być podana wcześniej niż po upływie 5 lat od ostatniej dawki szczepionki Td.

I. B. SZCZEPIENIA OBOWIĄZKOWE OSÓB NARAŻONYCH W SPOSÓB SZCZEGÓLNY NA ZAKAŻENIE

Szczepienie przeciw	Osoby podlegające szczepieniu	Uwagi
WZW typu B - domięśniowo	- osoby wykonujące zawody medyczne narażone na zakażenie, - uczniowie średnich i policealnych szkół medycznych, studenci akademii medycznych i innych uczelni wyższych kształcących na kierunkach medycznych, w ciągu pierwszego roku szkolnego akademickiego, - osoby z bliskiego otoczenia chorych na WZW typu B i nosiciele HBV (domownicy oraz osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, wychowawczych i zakładach zamkniętych), - chorzy z przewlekłym uszkodzeniem nerek, zwłaszcza osoby dializowane oraz z przewlekłym uszkodzeniem wątroby o etiologii wirusowej, autoimmunologicznej, metabolicznej lub alkoholowej, w szczególności z przewlekłym zakażeniem HCV, - zakażeni HIV a także dzieci z wrodzonym lub nabytym defektem odporności, - osoby przygotowywane do zabiegów wykonywanych w krążeniu pozaustrojowym.	Szczepienia podstawowe w/g schematu: 0; 1; 6 miesięcy. Nie należy szczepić osób uprzednio zaszczepionych podstawowo przeciw WZW typu B. Rutynowych szczepień przypominających nie przewiduje się. Schemat szczepienia według wskazań lekarza oraz producenta. Przewiduje się dawki przypominające szczepionki dla osób z chorobami przewlekłymi, zwłaszcza osób dializowanych oraz z niedoborami odporności. U tych osób należy stosować dawki przypominające w celu utrzymania stężenia przeciwciał anty HBs powyżej poziomu ochronnego (10 j.m./l).
ZAKAŻENIOM HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórnie	- dzieciom do ukończenia 2 roku życia nie zaszczepionym w schemacie podstawowym od 2 miesiąca życia - dawkowanie wg wskazań producenta szczepionki.	Cykl szczepień dla dzieci w 1 lub 2 roku życia nie zaszczepionych w schemacie podstawowym od 2 miesiąca życia. Można stosować jednocześnie z innymi szczepionkami, np. DTP, IPV, WZW typu B, ale w oddzielnych iniekcjach lub w postaci preparatów skojarzonych np. DTaP-HIB, DTP-IPV-HIB, DTaP-IPV-HIB, DTaP-IPV-HIB-HBV – preparaty te nie są finansowane ze środków znajdujących się w budżecie Ministra Zdrowia. Patrz również „Informacje uzupełniające” – część III PSO.
BŁONICY - podskórnie szczepionką monowalentną (d, D), lub skojarzoną ze szczepionką przeciwężcowi (Td, DT)	- ze wskazań indywidualnych, - osoby ze styczności z chorymi na błonicę, - w zależności od sytuacji epidemiologicznej.	Szczepienia w zależności od sytuacji epidemiologicznej - o ile obowiązek szczepień zostanie nałożony w drodze rozporządzenia przez Ministra Zdrowia lub w drodze rozporządzeń wydawanych przez wojewodów.
DUROWI BRZUSZNEMU - podskórnie szczepionką monowalentną (Ty), lub skojarzoną ze szczepionką przeciwężcowi (TyT)	- ze wskazań indywidualnych, - w zależności od sytuacji epidemiologicznej.	Szczepienia w zależności od sytuacji epidemiologicznej - o ile obowiązek szczepień zostanie nałożony w drodze rozporządzenia przez Ministra Zdrowia lub w drodze rozporządzeń wydawanych przez wojewodów.
WŚCIEKLIŻNIE - domięśniowo lub podskórnie	- ze wskazań indywidualnych, osoby podejrzane o zakażenie wirusem wścieklizny.	Patrz również - „Informacje uzupełniające” - część III PSO.
TEŻCOWI - podskórnie	- ze wskazań indywidualnych, osoby narażone na zakażenie tęzczem, - w zależności od sytuacji epidemiologicznej.	Szczepienie w zależności od sytuacji epidemiologicznej o ile obowiązek szczepień zostanie nałożony.

II. SZCZEPIENIA ZALECANE

NIEFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ W BUDŻECIE MINISTRA ZDROWIA

patrz „Informacje uzupełniające” (cz. IV PSO)

Szczepienie przeciw	Szczególnie zalecane osobom	Uwagi
WZW typu B - domięśniowo; dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	- osobom, które ze względu na tryb życia lub wykonywane zajęcia są narażone na zakażenia związane z uszkodzeniem ciągłości tkanek lub poprzez kontakt seksualny, - przewlekle chorym o wysokim ryzyku zakażenia nieszczepionym w ramach szczepień obowiązkowych, - chorym przygotowywanym do zabiegów operacyjnych, - dzieciom i młodzieży, nie objętym dotąd szczepieniami obowiązkowymi, - osobom dorosłym, zwłaszcza w wieku starszym.	Zaleca się szczepienia podstawowe, w cyklu 0,1,6. Nie należy szczepić osób uprzednio zaszczepionych podstawowo. Osobom przewlekle chorym podawać dawki przypominające w celu utrzymania stężenia przeciwciał anty HBs powyżej poziomu ochronnego (10 j.m./l). Dawki przypominające podawać według wskazań lekarza oraz producenta.
WZW typu A - domięśniowo; dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	- osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokiej i pośredniej endemiczności zachorowań na WZW typu A, - osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności, usuwaniu odpadów komunalnych i płynnych nieczystości oraz przy konserwacji urządzeń służących temu celowi, - dzieciom w wieku przedszkolnym, szkolnym i młodzieży, które nie chorowały na WZW typu A.	
ODRZE, ŚWINCE, RÓŻYCZCE - podskórnie; dawkowanie wg wskazań producenta	- osobom nie szczepionym przeciw odrze, śwince i różyczce w ramach szczepień obowiązkowych należy podać dwie dawki szczepionki w odstępie co najmniej 4 tygodni. U osób wcześniej szczepionych przeciw odrze lub różyczce szczepionkami monowalentnymi należy traktować jako szczepienie przypominające, - młodym kobietom, zwłaszcza pracującym w środowiskach dziecięcych (przedszkola, szkoły, szpitale, przychodnie), dla zapobiegania różyczce wrodzonej szczególnie nieszczepionym w 13 roku życia lub, jeżeli od szczepienia podstawowego w 13 roku życia minęło więcej niż 10 lat.	Podawane w wywiadzie przebycie zachorowań na odrę, świnkę lub różyczkę nie jest przeciwwskazaniem do szczepienia, należy ją podać nie wcześniej niż po 4 tygodniach od wyzdrowienia. Nie szczepić w okresie ciąży. Przez 3 miesiące po szczepieniu nie należy zachodzić w ciążę.
GRYPIE - dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	ze wskazań klinicznych i indywidualnych: - przewlekle chorym (astma, cukrzyca, niewydolność układu krążenia, oddychania, nerek), - w stanach obniżonej odporności, - osobom w wieku powyżej 55 lat, ze wskazań epidemiologicznych: - pracownikom ochrony zdrowia, szkół, handlu, transportu, oraz innym osobom narażonym na kontakty z dużą liczbą ludzi.	Według wskazań producenta. Szczepionki ważne są tylko jeden rok ze względu na coroczne zmiany składu według zaleceń Światowej Organizacji Zdrowia.
KLESZCZOWEMU ZAPALENIU MÓZGU - dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	- przebywającym na terenach o nasilonym występowaniu tej choroby: w szczególności osobom zatrudnionym przy eksploatacji lasu, stacjonującemu wojsku, funkcjonariuszom straży pożarnej i granicznej, rolnikom, młodzieży odbywającej praktyki oraz turystom i uczestnikom obozów i kolonii.	Szczepienie według wskazań producenta.

ZAKAŻENIOM HAEMOPHILUS INFLUENZAE typu b - domięśniowo lub podskórnio; dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	- dzieciom od 3 roku życia nie objętym szczepieniami dla zapobiegania zapaleniom opon mózgowo-rdzeniowych, posocznicy, zapaleniom nęczy itp.	Szczepienia według wskazań producenta.
BŁONICY, TĘŻCOWI - domięśniowo lub podskórnio Td; dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	- osobom dorosłym powyżej 19 roku życia (szczepionym podstawowo) pojedyncze dawki przypominające, co 10 lat, a nieszczepionym w przeszłości - szczepienie podstawowe. - osobom w podeszłym wieku, które ze względu na wykonywane zajęcia są narażone na zakażenie.	
ZAKAŻENIOM STREPTOCOCCUS PNEUMONIAE - domięśniowo lub podskórnio; dawkowanie i cykl szczepień wg wskazań producenta szczepionki	Szczepionka nieskoniugowana /polisacharydowa/ - osobom w wieku powyżej 65 roku życia, - dzieciom powyżej 2 roku życia oraz dorosłym z grup ryzyka (w tym chorującym na przewlekłe choroby serca i płuc, cukrzycę, chorobę alkoholową, nabyte zaburzenia odporności, osobom po splenektomii) - dawkowanie wg wskazań producenta. Szczepionka skoniugowana - dzieciom od 2 miesiąca życia do 2 roku życia - dawkowanie wg wskazań producenta, - dzieciom w wieku 2-5 lat z grup ryzyka np. uczęszczające do żłobka, przedszkola lub z chorobami przewlekłymi, w tym zaburzenia odporności – dawkowanie wg wskazań producenta.	
ZAKAŻENIOM NEISSERIA MENINGITIDIS - domięśniowo lub podskórnio; dawkowanie wg wskazań producenta szczepionki	Szczepionka nieskoniugowana /polisacharydowa/ - dzieciom powyżej 2 lat i dorosłym – dawkowanie wg wskazań producenta. Szczepionka skoniugowana - od 2 miesiąca życia – dawkowanie wg wskazań producenta .	
ŻÓLTEJ GORĄCZCE	- wyjeżdżającym za granicę, wg wymogów kraju docelowego, zgodnie z zaleceniami Międzynarodowych Przepisów Zdrowotnych. Dotyczy w szczególności krajów Afryki oraz Ameryki Południowej.	Nie szczepić osób uczulonych na białko kurze. Uwaga: również wykonanie szczepienia jest odpłatne.
WIETRZNEJ OSPIE - domięśniowo lub podskórnio; dawkowanie wg wskazań producenta szczepionki	- osobom, powyżej 9 miesiąca życia, które nie chorowały na ospę wietrzną, - dzieciom i młodzieży z ostrą białaczką limfoblastyczną w okresie remisji, które nie chorowały na ospę wietrzną.	
WŚCIEKLIŹNIE - domięśniowo lub podskórnio; dawkowanie wg wskazań producenta szczepionki	- osobom wyjeżdżającym do rejonów endemicznego występowania zachorowań na wściekliznę.	
BIEGUNCE ROTAWIRUSOWEJ – doustnie; dawkowanie wg wskazań producenta szczepionki	- dzieciom od 6 tygodnia życia do 24 tygodnia życia – dawkowanie wg wskazań producenta.	Szczepionkę przeciw rotawirusom można stosować jednocześnie z innymi szczepionkami.

Zarejestrowane i dostępne na rynku polskim szczepionki mogą być stosowane w realizacji szczepień obowiązkowych i zalecanych.

Należy stosować je zgodnie ze wskazaniami i zaleceniami producenta.

III. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE

A. SZCZEPIENIA PRZECIW WIRUSOWEMU ZAPALENIU WĄTROBY TYPU B (WZW typu B)

1. Szczepienia podstawowe noworodków i niemowląt wykonywane są trzema dawkami szczepionki w cyklu zbliżonym do: 0; 1; 6 miesięcy. Pierwsza dawka podawana jest w ciągu 24 godzin po urodzeniu (najlepiej w ciągu 12 godzin), jednocześnie ze szczepieniem przeciw gruźlicy. Druga dawka szczepienia pierwotnego po 4-6 tygodniach od poprzedniej, jeśli to możliwe, jednocześnie ze szczepieniem przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi. Trzecia dawka, uzupełniająca szczepienia podstawowego, po 6 miesiącach od pierwszej dawki.
2. Szczepienia młodzieży w 14 roku życia (gimnazjaliści). Szczepienie należy wykonać dawką dla dzieci lub dla dorosłych w zależności od wieku dziecka i zaleceń producenta w cyklu: 0; 1; 6 miesięcy w czasie nauki w I lub II klasie. Szczepienia zaleca się rozpoczynać wiosną uczniom klasy I podając przed wakacjami dwie dawki, a dawkę trzecią – jesienią (w klasie II).
3. Szczepienia osób z bliskiego otoczenia chorych na WZW typu B i nosicieli HBV narażonych w sposób szczególny na zakażenie (domownicy oraz osoby przebywające w zakładach opiekuńczych, wychowawczych i zakładach zamkniętych) wykonywane są trzema dawkami szczepionki w cyklu: 0; 1; 6 miesięcy. Nie przewiduje się podawania dawek przypominających.
4. Szczepienia osób poddawanych zabiegom dializ wykonuje się z zastosowaniem dawek szczepionki wskazanych przez producenta dla osób dializowanych.
5. Oznaczanie poziomu przeciwciał anty HBs u osób przewlekle chorych nie jest finansowane w ramach budżetu PSO.
6. Niedopuszczalne jest odmawianie wykonania zabiegu medycznego związanego z naruszeniem ciągłości tkanek w przypadku braku szczepienia przeciw WZW typu B.

B. SZCZEPIENIA PRZECIW ODRZE, ŚWINCE I RÓŻYCZCE

1. Szczepienie podstawowe skojarzoną szczepionką potrójną przeciw odrze, śwince i różyczce należy podać w 13-14 miesiącu życia.
2. Dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciw odrze, śwince i różyczce należy podać w 10 roku życia, szczepieniem tym objęta jest cała populacja dzieci w w/w roczniku.
3. Wykonane w 7 roku życia szczepienie preparatem monowalentnym przeciw odrze nie jest przeciwwskazaniem do zaszczepienia preparatem skojarzonym przeciw odrze, śwince i różyczce w 10, 11 lub 12 roku życia.
4. Dawkę przypominającą szczepionki skojarzonej przeciwko odrze, śwince i różyczce w 11 i 12 roku życia należy wykonać wyłącznie u dziewcząt nieszczepionych w 10 i 11 roku życia.
5. Dzieci, które otrzymały dwie dawki skojarzonej szczepionki potrójnej przeciw odrze, śwince i różyczce w poprzednich latach życia, nie wymagają podawania trzeciej dawki tej szczepionki w 10, 11 lub 12 roku życia.

C. SZCZEPIENIA PRZECIW GRUŹLICY

1. Szczepienie przeciw gruźlicy w przypadku noworodków urodzonych przedwcześnie wykonuje się po osiągnięciu masy ciała powyżej 2000 g.
2. Szczepienie przeciw gruźlicy w przypadku noworodków urodzonych przez matki HIV+ musi być poprzedzone konsultacją specjalistyczną.
3. Zgodnie z aktualną wiedzą, odstąpiono od oceny wielkości blizny poszczepiennej oraz obowiązkowej rewakynacji dzieci i młodzieży. Z tego względu w 12 miesiącu życia konieczna jest kontrola wykonania szczepienia przeciw gruźlicy przy urodzeniu na podstawie dokumentacji medycznej pacjenta. Dzieci, które nie były zaszczepione przy urodzeniu, powinny w możliwie najkrótszym terminie otrzymać szczepionkę.

D. SZCZEPIENIA PRZECIW POLIOMYELITIS

Zgodnie z zaleceniami Polskiego Komitetu Certyfikacji Eradykacji Poliomyelitis, w celu wyeliminowania zachorowań towarzyszących szczepieniom, wprowadzono dla wszystkich niemowląt szczepionkę zabitą (IPV) jako pierwsze dwie dawki szczepienia. Pierwszą dawkę podaje się podskórnie lub domięśniowo na przełomie 3 i 4 miesiąca życia (po 6 tygodniach od szczepienia poprzedniego) jednocześnie z drugą dawką szczepienia przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi, a drugą dawkę po 6 tygodniach jednocześnie z trzecią dawką szczepienia przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi. Trzecią dawkę szczepionki IPV w ramach szczepienia podstawowego (uzupełniającą) należy podać w 16-18 miesiącu życia jednocześnie ze szczepionką DTP.

W 6 roku życia należy podać szczepionkę OPV.

Dzieciom mającym trwale przeciwwskazania do szczepienia szczepionką żywą (OPV) należy wykonać szczepienia szczepionką zabitą (IPV) podskórnie lub domięśniowo.

E. SZCZEPIENIA PRZECIW BŁONICY, TĘŻCOWI I KRZTUŚCOWI

Szczepienia przeciw błonicy, tężcowi i krztuścowi wykonywane są szczepionką DTP, trzykrotnie w odstępach, co 6 tygodni w 1 roku życia (szczepienie pierwotne) oraz jeden raz w 2 roku życia (szczepienie uzupełniające).

Pierwsza dawka szczepionki podawana jest w 2 miesiącu życia, po 6 tygodniach od szczepienia przeciw gruźlicy i WZW typu B, jednocześnie z drugą dawką szczepionki przeciw WZW typu B. Druga dawka - na przełomie 3 i 4 miesiąca życia (po 6 tygodniach od szczepienia poprzedniego), jednocześnie ze szczepionką przeciw poliomyelitis (IPV). Trzecia dawka - w 5 miesiącu życia (po 6 tygodniach od szczepienia poprzedniego), jednocześnie z drugą dawką szczepionki przeciw poliomyelitis (IPV). Dawka czwarta - w 16-18 miesiącu życia, jednocześnie ze szczepionką inaktywowaną przeciw poliomyelitis (IPV).

2. Dzieciom mającym trwale przeciwwskazania do szczepienia szczepionką komórkową przeciw krztuścowi należy zastosować szczepionkę DTaP z bezkomórkowym komponentem krztuścowym – trzykrotnie w 1 roku życia i jeden raz w 2 roku życia, według schematu DTP, jeżeli nie ma przeciwwskazań do szczepienia komponentem acelularnym, lub szczepionką DT, dwukrotnie w 1 roku życia i jeden raz w 2 roku życia. Wówczas w 2 miesiącu życia trzeba podać domięśniowo szczepionkę przeciw WZW typu B, a po 6 tygodniach jednocześnie zaszczepić pierwszą dawką DT (podskórnie) i pierwszą dawką szczepionki POLIO (IPV - podskórnie). Po następnych 6 tygodniach podać: drugą dawkę szczepionki DT (podskórnie) i jednocześnie - drugą dawkę szczepionki POLIO (IPV - podskórnie).

F. SZCZEPIENIA PRZECIW HAEMOPHILUS INFLUENZAE TYPU b

1. Szczepienia przeciwko zakażeniom Haemophilus influenzae typu b wykonywane są u dzieci w 1 i 2 roku życia. Szczepienia przeciwko Haemophilus influenzae typu b, wykonywane są według wskazań producenta, zależnie od wieku osób szczepionych. Pierwsza dawka szczepionki powinna być podana **w 2 miesiącu życia**, jednocześnie z DTP i WZW typu B, a dalsze **jednocześnie z kolejnymi dawkami szczepionki DTP**. Pełen cykl szczepień powinien składać się z trzech dawek szczepienia pierwotnego, podawanych trzykrotnie w 1 roku życia oraz jednej dawki uzupełniającej podanej w 2 roku życia dziecka, **o ile producent nie wskazuje innego schematu uodpornienia**.

3. Dzieciom szczepionym od 6 do 12 miesiąca życia powinny być podane dwie dawki szczepionki, w cyklu szczepień pierwotnych oraz jedna dawka uzupełniająca, po roku od podania drugiej dawki.

4. Dzieciom powyżej 1 roku życia powinna być podana jedna dawka szczepionki.

G. ORGANIZACJA SZCZEPIEŃ

Obowiązkowe szczepienia ochronne preparatami zakupionymi ze środków budżetu państwa wykonują **wyłącznie ŚWIADCZENIODAWCY** w ramach umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia na świadczenie podstawowej opieki zdrowotnej lub innego zakresu świadczeń (np. z zakresu medycyny szkolnej), o ile tak przewiduje zawarta umowa.

Dzieci rozpoczynające naukę w szkole powinny być szczepione na jesieni. Jest to uzasadnione następującymi względami:

- szczepienia takie chronią dzieci przed zakażeniami w nowym środowisku,
- dopiero na jesieni większość dzieci urodzonych w danym roku osiąga wiek wskazany w programie szczepień ochronnych,
- zwykle wyprzedza sezonową zwyżkę zachorowań (styczeń - maj następnego roku kalendarzowego).

Jeżeli duża koncentracja szczepień utrudnia ich wykonanie, albo przemawiają za tym ważne względy organizacyjne, część szczepień (zwłaszcza dzieci kończących szkoły podstawowe lub ponadpodstawowe) można przeprowadzić w I połowie roku kalendarzowego. Wówczas należy szczepić wcześniej (przed wakacjami) dzieci kończące określony wiek w danym roku kalendarzowym - tzn. **doпуска się wcześniejsze o około pół roku szczepione dzieci w wieku szkolnym**, a nie przekładanie ich na kolejny rok kalendarzowy.

Określony w części I.A.PSO wiek dziecka należy rozumieć jak w przykładzie: dziecko, które ukończyło 3 lata jest w czwartym roku życia.

4. Odstęp między szczepionkami zawierającymi żywe drobnoustroje nie powinien być krótszy niż 4 tygodnie.

5. Odstęp między kolejnymi dawkami tej samej szczepionki powinien być zgodny z wskazaniami producenta.

6. Odstęp między różnymi szczepionkami nie zawierającymi żywych drobnoustrojów jest dowolny, z zachowaniem niezbędnego odstępu dla uniknięcia nałożenia się ewentualnego niepożądanego odczynu poszczepiennego na kolejne szczepienie.

7. Odstęp między szczepionką zawierającą żywe drobnoustroje a szczepionką nie zawierającą żywych drobnoustrojów jest dowolny, z zachowaniem niezbędnego odstępu dla uniknięcia nałożenia się ewentualnego niepożądanego odczynu poszczepiennego na kolejne szczepienie.

Szczepienia określone w części I i II są szczepieniami zleconymi przez Ministra Zdrowia do wykonania Narodowemu Funduszowi Zdrowia w oparciu o przepisy ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

H. SZCZEPIENIA PRACOWNICZE

Z wyjątkiem szczepień przeciw WZW typu B pracowników wykonujących zawód medyczny, które to szczepienia jako obowiązkowe są finansowane z budżetu Ministra Zdrowia, szczepienia ochronne wykonywane pracownikom zatrudnionym lub podejmującym pracę na stanowiskach, których wykaz podany jest w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 28 listopada 2005 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy oraz szczepień ochronnych wskazanych do wykonania pracownikom podejmującym pracę lub zatrudnionym na tych stanowiskach (Dz.U. Nr 250, poz. 2113) są szczepieniami finansowanymi w całości przez pracodawców.

I. SZCZEPIENIA PRZECIW WŚCIEKLIŹNIE (POEKSPozyCYJNE)

Wytyczne dotyczące swoistego zapobiegania wściekliznie u osób mających kontakt ze zwierzęciem chorym lub podejrzanym o zachorowanie na wściekliznę. Przedstawiono również zasady immunoprofilaktyki czynno-biernej.

Rodzaj kontaktu ze zwierzęciem	Stan zdrowia zwierzęcia		Zapobieganie
	w chwili narażenia	podczas obserwacji weterynaryjnej 15-dniowa obserwacja weterynaryjna może być stosowana wyłącznie w odniesieniu do zwierząt takich jak pies i kot.	
Brak ran lub kontakt pośredni	-	-	nie wymaga
Oślinienie zdrowej skóry	-	-	nie wymaga

Oślinienie uszkodzonej skóry, lekkie pogryzienia i zadrapania	zwierzę zdrowe	objawy wścieklizny	Rozpoczęcie podawania szczepionki z chwilą zaobserwowania objawów wścieklizny u zwierzęcia
	zwierzę podejrzane o wściekliznę	zwierzę zdrowe (niepotwierdzone objawy)	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki – przerwać gdy zwierzę zdrowe
	zwierzę wściekle, dzikie, nieznane, nie badane	-	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki
Głębokie pogryzienia, zadrapania, oślinienie błon śluzowych	zwierzę zdrowe	objawy wścieklizny	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy)
	zwierzę podejrzane o wściekliznę	zwierzę zdrowe (niepotwierdzone objawy)	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy) – można przerwać gdy zwierzę zdrowe
	zwierzę wściekle, dzikie, nieznane, nie badane	-	natychmiastowe rozpoczęcie podawania szczepionki + swoistej immunoglobuliny (lub surowicy)

Swoiste zapobieganie czynne:

rozpoczęcie szczepienia wg skróconego (tj. poekspozycyjnego) schematu szczepień zgodnie z wskazaniami producenta szczepionki – schemat podawania kolejnych dawek - w 0; 3; 7; 14; 30 dobie.

Swoiste zapobieganie czynno-bierne:

jak wyżej

+

jednocześnie z pierwszą dawką szczepionki podaje się swoistą immunoglobulinę ludzką - 20 j.m./kg mc Immunoglobulinę można podać do 7 dnia od czasu podania pierwszej dawki szczepionki.

Kwalifikacje do szczepienia przeciwko wściekliznie przeprowadza specjalistyczna Poradnia Chorób Zakaźnych.

Uwaga:

Rozpoczęcie postępowania poekspozycyjnego można odłożyć do czasu potwierdzenia wścieklizny u zwierzęcia, o ile zwierzę, które narażło człowieka nie wykazywało objawów choroby podczas ekspozycji i jest możliwa jego 15-dniowa obserwacja weterynaryjna – **dotyczy wyłącznie psa i kota**.
Jeżeli została narażona osoba uprzednio szczepiona przeciwko wściekliznie podaje się tylko dwie dawki przypominające szczepionki wg schematu szczepienia w 0; 3 dobie. Nie należy wówczas podawać swoistej immunoglobuliny (lub surowicy).

J. SZCZEPIENIA PRZECIW TĘŻCOWI U OSÓB ZRANIONYCH

Wytyczne dotyczące swoistego zapobiegania tężcowi u zranionych osób.

Historia szczepień pacjenta	Ryzyko wystąpienia tężca	
	Niskie	Wysokie
nie szczepieni lub niekompletnie szczepieni lub historia szczepień niepewna	szczepionka Td lub T następnie kontynuować kolejne dawki szczepienia podstawowego wg schematu 0; 1; 6 miesiąc	szczepionka Td lub T + antytoksyna (LIT - swoista immunoglobulina 250/500 j.m. lub KAT - surowica przeciwężcowa 3000 j.m.) następnie kontynuować kolejne dawki szczepienia podstawowego wg schematu 0; 1; 6 miesiąc
szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka więcej niż 10 lat temu	szczepionka Td lub T – jedna przypominająca dawka	szczepionka Td lub T – jedna przypominająca dawka + antytoksyna (LIT - swoista immunoglobulina 250/500 j.m. lub KAT - surowica przeciwężcowa 3000 j.m.)
szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka 5 – 10 lat temu	szczepionka Td lub T – jedna przypominająca dawka	szczepionka Td lub T – jedna przypominająca dawka

szczepienie podstawowe lub przypominające – ostatnia dawka mniej niż 5 lat temu	nie wymaga	nie wymaga <i>ew. gdy szczególnie wysokie ryzyko rozważyć</i> szczepionka Td lub T – jedna przypominająca dawka
--	-------------------	--